

מתחילים מבראשית. חושבים על הפרשה.

כותב המאמרים התורניים ב'קוראים אלעד' מזה 18 שנה, הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, אסף את מיטב מאמריו המרתקים על סדר פרשיות השבוע והוא מוציאם לאור בספרו החדש 'מחשבה בפרשה' * נגיעות מהספר החדש והמעניין, שיאיר את שולחן השבת שלנו *

מיד לאחר חג הסוכות, בשבוע שנתחיל לקרא בתורה את פרשת בראשית, יצא בס"ד לאור עולם ספרי החדש 'מחשבה בפרשה', שיכלול לקחי מוסר ותבונה, ספרי מופת, עבודות מגדולי ישראל, הגיונות מחשבה ופניני תורה והלכה, בצרוף הליכות והנהגות ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א.

חלק נכר מהספר החדש כבר קראתם, בתוכני המאמרים שזכיתי שתקראו בח"י השנים האחרונות בבמה הנכבדה של 'קוראים אלעד'. אך יחד עמם הצטרפו מאמרים חדשים ומעניינים, במגוון נושאים, כמו למשל נושאי אמונה והשגחה, בטחון והשתדלות, חזיק לעסק התורה והתפלה, יראת שמים, בין אדם למקום ובין אדם לחברו, חנוך ילדים וחזיק המשפחה, בין איש לרעהו ובין איש לאשתו, פרנסה, שדוים וסגלות, רפואה וישועה, הכרת טובה, עלוי נשמה, חלומות ופשרם, מעשרות קספים, קרוב קרובים ורחוקים, מסרים לבני הישיבות, אברכי הפוללים ובעלי הבתים.

רעיונות משובבי לב מליים בספרי מופת והוד על גדולי ישראל, בצרוף עבודות והנהגות, הלכות והליכות, המובאים מקל- ראשון, ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א. מאמרים תורניים- הלכתיים במגוון נושאים המעסיקים אותנו כעובדי ה', בשלוב הנהגות מגדולי התורה והחסידות, מסדרים על סדר פסוקי ספר בראשית, מחלקים לפרשיות השבוע, כדי שנוכל יחד להעשיר את שולחן השבת שלנו ובעצם, את כל השבוע שלנו, בנושאים מעוררי מחשבה וענין המעסיקים אותנו כיהודים עובדי ה'.

זהו הספר הראשון, כאשר מתכננים עוד 4 כרכים, על שאר פרשיות השבוע. האם הספרים הבאים יפיעו? הכל ברצונו יתברך. אם הקב"ה ירצה, אתם תסיעו לי להבין שכדאי להוציא כרכים נוספים....

הבה ונקרא כמה קטעים קצרים מתוך הספר 'מחשבה בפרשה':

@סגולה בדוקה מתחילת השנה

השבוע נשמח בשמחת תורה ונרקוד בשמחה עם ספרי התורה.

מדוע אנו צריכים לשמוח בשמחת תורה?

ראשית, אנו שמחים כי פשוט קראנו את כל התורה, מ'בראשית ברא' ועד 'לעיני כל ישראל'. ואלו שזכו ללמוד גם 'שנים מקרא ואחד תרגום', סיימו את התורה שלש פעמים לפחות במהלך השנה, ואלו שלא הקפידו על כך, הנה זהו הזמן לקבל על עצמנו להתחזק בדבר במחזור הקריאה החדש של ספר התורה.

"אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי: לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו 'עטרות ודיבון', שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו" (ברכות ח, א).

לאחרונה נפטר בבני ברק הר"ר אברהם נח גרשון גרשוני זצ"ל, שהיה מראשי החברה- קדישא בת"א במשך עשרות שנים ולחם רבות כנגד ניתוחי מתים. ר' נח נפטר בגיל 105, והוא נהג תמיד לומר שזכה לאריכות ימים בזכות הקפדתו הגדולה על קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום'. כשאמר זאת

למרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל, אמר בעל שבט הלוי: "בודאי, הרי זוהי גמרא מפורשת, בברכות דף ח', שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו".

ר' נח גרשוני זצ"ל הקפיד לקרוא 'שנים מקרא' בימי שישי בשעות הבוקר, ללא הפסקה. בשנותיו האחרונות, כשבביתו התגורר עובד זר מתיאלנד, היה התיאלנדי עונה לטלפונים ואומר שכעת אי אפשר לענות, כי בעל הבית באמצע 'שנים מקרא'...

אנשים מחפשים כל מיני סגולות שונות ומשונות, כאשר לרוב הסגולות הנפוצות אין בכלל מקורות רציניים. ואם כבר יש להם מקור, בדרך כלל מדובר במקורות לא חשובים. והנה סגולה נפלאה לאריכות ימים ושנים. סגולה שמופיעה במפורש בגמרא, שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור וקורא 'שנים מקרא' ואחד תרגום, זוכה לאריכות ימים ושנים. לא כדאי?!

@בעל התשובה האהוב והנחמד

מנהלי חיידר באלעד נכנסו אל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א ושאלו האם הם יכולים למנות בעל תשובה למלמד בכיתה בחיידר. רבי חיים הסתובב בכסאו, שלף כרך רמב"ם מארון הספרים הסמוך, דיפדף לרמב"ם הלכות תשובה והחל להקריא לאט ובהטעמה: "וְאֵל יִדְמָה אָדָם בְּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא מְרַחֵק מִמַּעַלְת הַצְדִּיקִים מִפְּנֵי הָעֲוֹנוֹת וְהַחֲטָאוֹת שֶׁעָשָׂה. אֵין הַדָּבָר כֵּן, אֲלֹא אֱהוּב וְנֶחֱמָד הוּא לִפְנֵי הַבּוֹרָא כְּאִלּוּ לֹא חָטָא מְעֻלָּם. וְלֹא עוֹד אֲלֹא שֶׁשָּׂכְרוּ הַרְבֵּה, שֶׁהָרִי טַעַם טַעַם הַחֲטָא וּפְרַשׁ מִמֶּנּוּ וְכַבֵּשׁ יִצְרוֹ, אָמְרוּ חֲכָמִים מְקוֹם שֶׁבְּעָלִי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִין לַעֲמֹד בּוֹ, כְּלוּמַר מַעֲלָתָן גְּדוּלָּה מִמַּעַלְת אִלּוּ שְׁלֹא חָטָאוּ מְעֻלָּם מִפְּנֵי שֶׁהֵן כּוֹבְשִׁים יִצְרָם יוֹתֵר מֵהֶם"....

והתשובה היתה ברורה מאד...

@אספן החרקים

אנו צועדים במשעולי חומש בראשית, נפגשים שוב בפרשיות האמונה, בריאת העולם והכרת האלוקים בבריאה.

כנודע, מרן הגרא"מ שך זיע"א דיבר רבות על כך שספר בראשית הוא הספר בו אנו יכולים למשש דרכו אמונה בה' יתברך ושכלל רפיון באמונה, מומלץ ללמוד עוד ועוד בספר בראשית.

זה הזכיר לי את השיחה המעניינת שהייתה לי לפני זמן-מה, עם צעיר מסורתי, בדרך מראש העין לאלעד.

"אני מבין שהאלוקים מפקח על דברים גדולים", אמר הצעיר, שבא מתוך רצון להבין ולא להתריס, "אלוקים משגיח על השמש והירח, שהם משהו ענק. אבל מה פתאום שהוא יסתכל עלי וינהל לי את החיים? מה אלוקים מצא בי, איש קטן אחד, שיש כמותו מיליארדים בכל העולם, שהוא מנהל לי כל תזונה שאני עושה בחיים? והוא מנהל את החיים של כל ג'וק או מקק קטן, כשיש בעולם מיליארדים של ג'וקים? מי אנחנו בכלל מול האלוקים הגדול, שהוא ינהל לנו את החיים?".

נהנתי מהדוגמה של הג'וקים והחלטתי לענות לו, דווקא דרך הג'וקים הקטנים...

"בוא ננסה לחשוב, בשש-שבע הדקות שנשארו לנו יחד עד התחנה שאני יורד בה. ביום בהיר אחד החלטת לאסוף ג'וקים. יש לך קופסה ענקית עם מאות חרקים שונים, בכל מיני צורות וגדלים. בתוך הקופסה יש לך חרקים של רבע מילימטר וחצי מילימטר, ועוד כמה נחשים ממש גדולים, אחד אפילו בגודל של מטר. ואז הג'וקים הקטנטנים והזעזעריים אומרים לעצמם: למה שהאיש הזה שהכניס אותנו לקופסה יפקח, ישגיח וידאג לנו? אנחנו כאלה קטנטנים. הוא בטח מסתכל, דואג ומאכיל רק את הנחש הגדול הזה, שהוא ממש ממש ענק, פי אלפיים מאיתנו. מה דעתך?".

"אם אני אוסף ג'וקים, מבחינתי אני דואג לכולם ומסתכל על כולם. אחרת לא הייתי אוסף אותם בקופסה", השיב הצעיר בפשטות.

"אבל למה שלא תדאג רק לחרק הענק, שהוא ארוך מטר שלם, ולא תתייחס לחרקים הזעזעריים?".

"כי אני בן אדם גדול. מבחינתי אין הבדל בין נחש של מטר לג'וק של חצי סנטימטר"...

"זהו בדיוק", חייכתי לעומתו, "כשאדם מבוגר מחזיק קופסה עם חרקים, לא משנה לו מה גודלם, כי מבחינתו כולם עדיין קטנים, יחסית אליו. הקב"ה הוא כל כך גדול, אדיר ואין סופי, שמבחינתו השמש והירח וכל הכוכבים הענקיים, וגם אתה ואני ומיליארדי האנשים ובעלי החיים, הם יצורים קטנטנים הזקוקים לטיפולו והשגחתו המסורה והאהבת".

בתורת הנסתר מכונה הקב"ה בקביעות כ'אין סוף'. כשבמתמטיקה, למשל, מדברים על מספר אין-סופי, מתכוונים למספר שאין גדול ממנו. אבל שמדברים על הקב"ה ית"ש כ'אין סוף'- זה הרבה יותר. מדובר במספר אין סופי שכל המספרים האחרים בטלים לידו והם באמת שום כלום לידו. כל המציאות כולה בטלה ומבוטלת בהשוואה להקב"ה, שהוא אין סוף.

אנו אומרים בשירת ההלל: "מי כה' אֵל-לְקִינוּ הַמַּגְבִּיהַי לְשִׁבְתָּ. הַמְשִׁפִּילִי לְרִאשׁוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ". הקב"ה כל כך גבוה, אדיר ורם, עד שבהשוואה אליו, השמים והארץ הם אפס אפסים!!

הפילוסופים היוונים הקדומים טענו שהקב"ה משגיח ומנהל רק את הנבראים העליונים, הגדולים והאדירים, אך אינו משגיח על כל מיליארדי בעלי החיים הנחותים בדרגתם, בגודלם ובכוחם. אך זוהי, כמובן, שטות מוחלטת. משום שבהשוואה לגדלות ה' יתברך, בהשוואה לאין-סוף, גדול וקטן חשובים לפניו כאפס, ואדרבה, גדלות הבורא באה לידי ביטוי בכך שהוא דואג, מנהל, מפקח ומשגיח כל יצור באשר הוא, כל רגע ורגע, כפי שאנו משבחים את הקב"ה בראש השנה ויום כיפור: "הַשְׁוֹה וּמְשֻׁה קָטָן וְגָדוֹל".

@ מדוע ג'ינס קרוע?

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (א, כו).

מיהו האדם? מהי המיוחדות שלו?

הרה"ג רבי יעקב לנדאו שליט"א, מרבני הישיבה הגדולה ביבניאל, מסביר בספרו הנפלא 'נעשה אדם', שלאורך כל הדורות, הרחוב מבחוץ תמיד שידר מסרים של רוע ומלחמה כנגד המסר של התורה. אך בעבר מסרים אלו לבשו אצטלת גדולה, תוך כדי העברת מסרים שהם אלו הבאים להעלות ולרומם את רוח האדם. החל מהפילוסופים היוונים העתיקים ועד לראשי שיטת הפסיכולוגיה, כמרי דת ה"אהבה", המרקסיזם, ה"צדק" הסוציאליסטי של הקומוניסטים, ו"הנאורות" של שיטת ההשכלה, בישרו כולם על שיטה ואידאולוגיה, שנועדה ליצור את האדם הגדול והמרומם. אך כיום, העולם מבחוץ אינו מכיר כלל בערכו וחשיבותו של האדם".

העולם עבר שינוי דרמטי ביותר והוא משדר מסר הפוך לחלוטין. בימינו, השדר הבוקע מתוך כל חוצות הוא שהאדם אינו שווה כלום.

הנה כמה דוגמאות פשוטות.

אחד מהבגדים האופנתיים ביותר בעולם העכשווי הוא מכנס ג'ינס קרוע, כשכל מהותו בא לבטא ולזעוק את שפלות האדם. האדם המודרני של ימינו, דואג יותר שבקבוק הקולה שלו יהיה קר מספיק, מאשר להילחץ ולדאוג בענייני בקשת החכמה. העולם שבחוץ מתעניין יותר במכשיר הטכנולוגי החדש שיצא כעת מאשר באידאולוגיה. לאדם המודרני אין בכלל זמן לחשוב על "שיטות" עמוקות. הוא עסוק ראשו ורובו בגלישה סלולרית ו"ציוצים" קצרצרים ולא משמעותיים. האדם מוטרד יותר בימינו משאלת שידרוג רכבו לדגם יותר מתקדם, מאשר כיצד הוא ישיג "חכמה" ו"שלמות".

היצירות המוזיקליות העדינות והמורכבות של פעם, השתנו לקולות של טרנסים רועשים ורדודים. הדיבור הערכי והנעלה התחלף בסלנג רחבי יריד. לבוש מכובד והדור הוחלף בבגדים קרועים וזרוקים. העולם מסביבנו זועק מלחמה נגד רוממותו וגדלותו של האדם.

רבי יצחק הוטנר זצ"ל כבר הגדיר היטב את החומרה הרבה של השדר, לו אנו נחשפים בדורנו: "כִּי אֲבִי אֲבוֹת הַטּוֹמָאָה שֶׁל תְּקוּפָתֵנוּ הוּא הַזֵּלְזוּל בְּצוּרַת אָדָם", (פחד יצחק אגרות וכתבים מב).

נכון, אין שום צעיר חרדי שרוצה ללכת עם ג'ינס קרוע. אך גם אנחנו חיים בעולם ואנחנו גם נגועים קצת, במושגים ובגבהים שלנו, ב'שפלות האדם'. אנו חיים בדור המכיר בחשיבות העליונה של לימוד התורה.

אבל היינו מצפים שכל בחור שזוכה ללמוד בישיבה ירגיש תחושה גדולה של חשיבות, רוממות וגדלות. הרי הוא זוכה להגשים את החלום ולהגות יומם וליל בתורה".

ברור שישנם אלפי יהודים, מבוגרים וצעירים, המכירים בגדלותם. אך יתכן שבחור ילמד בישיבה וירגיש שהוא רק עוד איזה "מספר" מתוך מאות בחורים אחרים הלומדים איתו בישיבה. יתכן שהוא מנסה כל הזמן להיות "כמו כולם". ללמוד כמו שכולם לומדים, לחזור על ה"רייד" המוכר, לקיים מצוות שכולם מקיימים ולהתבטל מתי שכולם מתבטלים. האם הוא מרגיש שיש לו איזה שהיא גדלות אישית באישיות המיוחדת שלו עצמו?

האם כולנו מכירים ומרגישים שלימודו הוא לימוד יחודי ושתפילתנו הינה תפילה יחודית? האם כולנו ממצים את היכולות העצומות שניתנו לנו, או שחלק קצת מדשדשים ועוברים מחיזוק לחיזוק? ... ישנם המחפשים תחושת חשיבות ועליונות על ידי רכישת חליפה, כובע או חולצה ממותג אופנתי. האם אין בנמצא צעירים שחשים שהמימוש העצמי שלהם בא לידי ביטוי דווקא בתקופת התעסקותם עם איסוף כספים לת"ת, בטיולי 'בין הזמנים' או בתקופת הבחירות? האם כל בן תורה מרגיש שהקב"ה סומך עליו ונתן לו כוחות יחודיים לחדש ולהוסיף משהו יחודי בגילוי מלכותו בעולם?

בוודאי כל אברך כולל מעריך מאד את לימוד התורה, שמח מאד על הזכות שניתנה לו להגות בה ואף מוכן, הוא ואשתו, להקריב נוחות רבה לשם כך. אולם האם כולם מרגישים שיש להם אישיות מרוממת יותר בעקבות כך? האם כולנו מרגישים כמה אנחנו "שווים"? האם כולנו יוצאים עם ראש מורם, בסוף 'סדר עיון'? האם אינך יהודים השקועים בלימוד, עמלים ומתייגעים בדבר הנאצל והמרומם ביותר בבריאה, והם מרגישים נמוכי-קומה בצילם של חבר העירייה, איש העסקים העשיר, הדוקטור או העסקן המקומי?

יהודי נאלץ לעבוד כדי לכלכל את משפחתו, ולמרות עבודתו הקשה, הוא נלחם כדי לקבוע עיתים לתורה. האם הוא מרגיש עד כמה חשובה היא תורתו, אותה הוא לומד דווקא מתוך מצב כזה, ודורש מעצמו גדלות, למצוא אתגרים רבים כדי להיות שקוע בלימוד בעמקות, ולחדש בה חידושים יקרים משלו, או שמא הוא מיואש מעצמו, וסבור שהוא "כבר לא שווה כלום" ומה כבר אפשר לצפות ממנו...

מדוע אנו מוצאים כל כך הרבה פרסומות המפרסמות שיטות וסדנאות לחיזוק הביטחון העצמי והעצמה אישית? האם אכן גם אצלנו ישנו כזה ביקוש גובר להרגיש שאנו אכן שווים משהו? כן, בהחלט. נכיר בכך שאנו מושפעים, ברמה זו או אחרת, מאותה אווירה השולטת בעולם, המכריזה בקול רעש גדול על שפלות האדם.

גם אם אכן אנו מעריכים כראוי את לימוד התורה הקדושה, אנו לא מספיק מכירים ומרגישים את חשיבות של האדם ההוגה בה. לא תמיד אנו מבינים את עוצמת גדלותו של האישיות היכולה להיבנות על ידי התורה. התורה היא לא אוסף מצוות וחוקים. התורה רוצה שעל ידי שנקיים את רצונה- ניהפך לאנשים רמי מעלה. אם יהודי לומד תורה ומקיים מצוות- הוא עצמו נהיה האדם הנעלה והחשוב ביותר מכל הנבראים....

נתן להשיג את 'מחשבה בפרשה' בביתי, התאנה 12, (0548-416-418), או בחנויות 'יפה נוף' וחנויות נוספות.